

Handläggare
Hanna Markkula
Telefon: 08-508 36 235

Till
Äldrenämnden
den 23 maj 2017

Remiss av Promemorian om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre (DS 2017:12)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 110-665-2017

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ann-Christine Hansson
förvaltningschef

Raili Karlsson
avdelningschef

Sammanfattning

I promemorian ”*Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre*” föreslår Socialdepartementet att nya bestämmelser införs i socialtjänstlagen (2001:453) kring förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer. Det föreslås att kommunerna får befogenhet att kunna bevilja äldre personer vissa insatser inom äldreomsorgen utan individuell biståndsprövning. Äldreförvaltningen välkomna förslaget kring förenklad beslutsfattande då det kan ge större utrymme för självbestämmande och minska administrationen.

Enligt gällande regler ska kommunerna inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor i behov av särskilt stöd. I princip gäller att dessa platser ska ha samma kapacitet. Kommunerna föreslås därför få befogenhet att inrätta särskilda boendeformer för äldre som inte behöver omvårdnad dygnet runt. Äldreförvaltningen ser gärna att boenden med möjlighet till social gemenskap och aktiviteter för äldre tillskapas. Däremot är förvaltningen tveksam till att begreppet särskilt boende utvidgas med en boendeform för personer med enbart behov av stöd och service.

Remissbehandling

Socialdepartementet har remitterat promemoria (Ds 2017:12) ”*Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre*” till Stockholms stad för yttrande. Stockholms stad är en av totalt 65 remissinstanser, se bilaga. Kommunstyrelsen har med anledning av Socialdepartementets remiss begärt yttrande från äldrenämnden, stadsledningskontoret och KPR. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 24 maj 2017.

Bakgrund

År 2015 tillsattes en utredning för att ta fram förslag till en nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen. Uppdraget var att genom långsiktiga insatser inom strategiska områden säkra kvaliteten i den framtida äldreomsorgen. Betänkandet ”Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer” (SOU 2017:21) överlämnades i mars 2017. Socialdepartementet har med ledning av regeringens kommittédirektiv för kvalitetsplanen utarbetat promemorian ”*Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre*”. Arbetet har genomförts utifrån deluppdrag fyra och fem i kommittédirektivet. Deluppdrag fyra rör översyn av begreppet särskilda boendeformer för äldre. Deluppdrag fem handlar om flexibla former för beslut om äldreomsorg.

Ärendet

I promemorian föreslår Socialdepartementet att nya bestämmelser införs i socialtjänstlagen (2001:453) kring förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre. De föreslagna bestämmelserna är inte tvingande utan ger kommunerna nya möjligheter att organisera och styra sin äldreomsorg.

Förenklat beslutsfattande - bakgrund

Socialtjänstlagen (2001:453) är en målinriktad ramlag där normalisering och självbestämmande är grundläggande begrepp. Lagen bygger på att insatser ska ges efter behov. Individuellt anpassade insatser ska handläggas av socialnämnden genom utredning, bedömning och beslut. Bistånd ges om behoven inte kan tillgodoses på annat sätt och genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

I promemorian konstateras att utredningsförfarandet i vissa fall kan uppfattas som byråkratisk och svårt att förstå för enskilda personer. I utredningen lyft skäl fram för att ge kommunerna ökade möjligheter att utveckla former för mer lättillgängliga insatser inom äldreomsorgen. Genom förslag på nya bestämmelser i socialtjänstlagen kan kommunen avstå från att utreda den enskildes individuella behov till förmån för insatser som i högre grad kan påverkas av de äldre själva.

Kommunerna föreslås kunna erbjuda tjänster som till omfattning och därmed kostnad är fördefinierade till en specifik målgrupp av äldre personer. Ett minskat fokus på utredning kan leda till minskad administration och möjlighet att öka fokus på uppföljning och kvalitet.

I dess nuvarande utformning ger dock inte socialtjänstlagen stöd för att ge individuellt anpassade insatser till enskilda utan behovsprövning. Därför behövs nya bestämmelser i SoL som möjliggör för kommuner att ge insatser till enskilda utan föregående behovsprövning.

Ny bestämmelse i 2:a stycket 4 kap. 2 § SoL – ny befogenhet
Den nya bestämmelsen innebär att kommunen ges befogenhet att erbjuda äldre personer vissa insatser utan föregående behovsprövning. Insatser ska ges under förutsättning att kommunen har informerat personen om i vilken utsträckning och på vilket sätt han eller hon kan påverka utförandet av insatserna, på vilket sätt kommunen följer upp insatserna och rätten att alltid kunna ansöka om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL. Den nya beslutsformen omfattas dels av bestämmelserna om dokumentation, dels av bestämmelsen om avgifter i socialtjänstlagen.

Syftet är att ge utrymme för kommunen att lägga fast ramar för ett antal insatser. Inom ramarna ges äldre möjlighet att själva välja bland de insatser som erbjuds. Det ingår krav på att den äldre ska informeras om vilket utrymme för självbestämmande som beslutet innebär. Någon åldersgräns föreslås inte, bestämmelsen begränsas till målgruppen äldre personer. Kommunen har möjlighet att tillämpa vägledande riktlinjer till stöd vid handläggning av ansökningar om äldreomsorg vilket kan innehålla åldersrelaterade kriterier.

När det gäller hur beslutet enligt den nya bestämmelsens ska utformas så kommer det endast innehålla information om de insatser enligt kommunens riktlinjer, t.ex. antal timmar hemtjänst som den enskilde önskar och som kommunen därför beviljar. I promemorian lyfts det fram att det sedan blir en fråga för utföraren att i den genomförandeplan som bör upprättas beskriva hur insatserna ska genomföras inom de nu angivna ramarna.

Ny bestämmelse i 5 kap. 5a § SoL – insatser som kan erbjudas utan föregående behovsprövning

Det föreslås vidare en ny bestämmelse som ger kommunen befogenhet att erbjuda äldre insatser enligt av kommunen fastställda riktlinjer. Dessa insatser är hemtjänst, trygghetslarm, matservice, korttidsplats samt stödsamtal och rådgivande insatser. Bedömningen är att kommunen i riktlinjer närmare ska precisera villkoren för de insatser som erbjuds. Insatserna bör vara tydligt utformade det ska framgå på vilket

sätt som tjänstens service eller kvalitet är säkerställd. Det är lämpligt att riktlinjerna är tydliga och lättillgängliga så att den enskilde kan informera sig om vad som gäller och villkor för de olika tjänsterna.

I promemorian lyfts det fram att de insatser som erbjuds utan föregående behovsprövning, i likhet med andra sociala tjänster, ska uppfylla kraven på god kvalitet enligt 3 kap. 3 § SoL. Det fastslås att kommunen ska följa upp insatserna med utgångspunkt i riktlinjer, insatsernas kvalitet och värdegrund. Mot bakgrund av att insatserna inte är prövade individuellt blir bl.a. brukarnas uppfattning om tjänsterna utgångspunkten för uppföljningen.

Särskilda boendeformer för äldre – bakgrund

Utgångspunkten idag är att varje särskilt boende ska kunna ge varje person det stöd och den omvårdnad som behövs. Då gäller också kravet enligt socialtjänstförordningen (2001:937) att det i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL ska det utifrån den enskildes aktuella behov, finnas tillgång till personal dygnet runt som utan dröjsmål kan uppmärksamma om en person behöver hjälp.

Utformningen av bestämmelsen i 5 kap. 5 § SoL ger en enhetlig ram för begreppet särskilda boendeformer för äldre. I promemorian lyfts det fram att begreppet i sig inte hindrar att olika boenden ges olika inriktning. Dock förutsätts varje plats kunna innefatta service och omvårdnad livet ut vilket har lett till att boendena har en permanent personalstyrka som kan ge en hög nivå av service och omvårdnad. Det konstateras att utvecklingen går mot en mer generell utformning av särskilt boende för dem med de största behoven och hemtjänst oavsett kostnad för övriga grupper av äldre. I promemorian redogörs för konsekvenser av de olika trender som har uppstått därav.

En trend handlar om inriktningen att stödja vård och omsorg i hemmet vilket leder till minskat behov av särskilt boende. De leder till att de som flyttar till särskilt boende har högre ålder, behöver mer hjälp och bor där under kortare tid. Konsekvensen blir allt fler boenden har en hög kapacitet både lokal-och personalmässigt för att klara behov av vård och omsorg dygnet runt.

En andra trend handlar om att äldre, trots hjälp från hemtjänst och anhöriga, känner sig otrygga i sitt boende men inte beviljas plats på särskilt boende. Skäl för avslag är att behovet bedöms kunna tillgodoses på annat sätt vilket står i konflikt med den enskildes önskemål och uppfattning om sina behov. Det beskrivs ibland som att tröskeln för särskilt boende har blivit för hög.

En tredje trend handlar om att principen om kvarboende också tillämpas inom särskilt boende. En konsekvens blir exempelvis att ett servicehus efter en tid har fått allt fler boende med omfattande behov, en allt högre personaltäthet och därmed en platskostnad som gör att det inte är ekonomiskt försvarbart att erbjuda någon utan omfattande behov en ledig plats där. Trenderna samverkar med varandra.

Tillägg i 5 kap. 5 § SoL – särskilda boendeformer

Den föreslagna ändringen i SoL anger att kommunen ska kunna inrätta särskilda boendeformer för äldre som behöver stöd och hjälp i boendet och lättåtkomlig service. Särskilda boendeformer kan vara utformade med olika inriktningar, som dels tar sikte på äldres behov av service och omvårdnad dygnet runt, dels tillgång till insatser i form av stöd, hjälp och service. Utgångspunkten för ett särskilt boende för stöd, hjälp och service är att kravet på personal dygnet runt enligt socialtjänstförordningen inte aktiveras. Den föreslagna boendeformen ska inte heller omfattas av kommunens ansvar för hälso- och sjukvård.

Den föreslagna ändringen tydliggör att särskilda boendeformer för äldre kan anordnas för dem som har hemtjänst men där kvarboende i ordinärt boende inte längre upplevs som tryggt. Det innebär att stöd, hjälp och service som erbjuds får organiseras på samma sätt som vid hemtjänst i ordinärt boende. Skillnaden mot ordinärt boende är att den äldre får möjlighet att komma till ett särskilt boende som bl.a. kan erbjuda gemensamma måltider eller aktiviteter.

Skyldigheten att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre personer som behöver särskilt stöd föreslås inte ändras. En konsekvens av den föreslagna bestämmelsen blir att det vid exempelvis behov av ständig tillsyn precis som i ordinärt boende kanske inte är möjligt att bo kvar utan att den enskilde kan behöva flytta till särskilt boende för service och omvårdnad. Den föreslagna ändringen syftar till att skapa ett tydligt utrymme för s.k. mellanboende inom ramen för begreppet särskilda boendeformer för äldre.

Förslaget konkurrerar inte med seniorbostäder, trygghetsboende eller liknande på den ordinarie bostadsmarknaden eftersom det finns en koppling till den enskildes behov av stöd och hjälp i boendet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen, planeringsavdelningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 16 maj 2017, de fackliga organisationerna i förvaltningsgruppen den 17 maj samt det gemensamma för socialnämnden funktionshindersrådet den 11 maj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förenklat beslutsfattande

Äldreförvaltningen ser fördelar med förslaget att kommunerna får befogenhet att, utan föregående individuell biståndsprövning, bevilja äldre vissa insatser inom äldreomsorgen. Det möjliggör för kommunerna att tillhandahålla vissa insatser inom äldreomsorg till målgrupper där utredning och individuell bedömning inte bedöms behövas. Som det framgår av promemorian så fattar en del kommuner, i likhet med Stockholm, nästan alltid gynnande beslut vid ansökningar om vissa insatser till äldre över en viss ålder, exempelvis serviceinsatser. Att genomföra en omfattande utredning för dessa kan därmed sägas sakna funktion.

Kommunstyrelsen beslöt år 2004 att på prov i två stadsdelsnämnder erbjuda alla som fyllt 80 år hemhjälp med högst fyra timmar per månad, med förenklat biståndsbeslut. Utvärdering av försöket påvisade att de äldre i hög utsträckning uppskattade det förenklade ansökningsförfarandet, att själva bestämma vad som skulle utföras samt att kunna disponera hjälptiden. Äldreförvaltningen ser ur den aspekten positivt på promemorians förslag om ökade befogenheter i socialtjänstlagen.

Utvärdering av stadens försök visade att de äldre hade behov av hjälp i hemmet, främst tyngre hushållsgöromål, som i de flesta fall skulle ha berättigat dem att få ordinarie hemtjänst. En slutsats var att de äldre inte sökte hjälp i onödan. Det bekräftas också av resonemang i promemorian. Forskning har påvisat att det inte finns någon påtaglig risk för att insatser som ges utan föregående behovsbedömning skulle leda till en dyrare eller överutnyttjad äldreomsorg.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till att förslaget kan leda till minskad administration för biståndshandläggare. Det kan möjliggöra mer tid för uppföljning av kvalitet och effektivitet samt även den sociala delen i arbetet. En minskad administration för biståndshandläggare är även viktigt ur ett arbetsmiljöperspektiv. Det går i linje med Stockholms stads handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare.

Äldreförvaltningen vill särskilt lyfta fram de förebyggande effekterna som förslaget till ny befogenhet förväntas leda till inom äldreomsorgen. Med förebyggande åtgärder som minskar, eller skjuter upp, behovet av äldreomsorg förbättras möjligheterna att klara den framtida demografiska utmaningen. Förslaget kan ge möjligheter att på ett enklare sätt nå fler äldre med tidiga insatser. Om enklare vägar till att få god

omsorg kan skapas kan det inte uteslutas att det kan vara effektivt inte bara ur den enskildes, utan även ur kommunens perspektiv.

I förslaget till ny bestämmelse i 5 kap. 5 a § SoL anges de insatser som kan lämnas utan en föregående behovsprövning. Dessa är hemtjänst, trygghetslarm, matservice, korttidsplats samt stödsamtal och rådgivande insatser. Stockholms stad har redan idag ett förenklat handlägningsförfarande kring trygghetslarm som enligt stadens riktlinjer beviljas alla äldre över 65 år.

Äldreförvaltningen ser inget hinder i att staden kan erbjuda hemtjänstinsatser, såsom vissa serviceinsatser, utan föregående biståndsbedömning. Förvaltningen är dock tveksam till att korttidsvård generellt kan ges utan föregående behovsprövning, däremot inom ramen för anhörigstöd. Tydliga riktlinjer måste tas fram där det framgår vilken insats som kommunen bestämmer ska vara tillgänglig på detta sätt. Då den äldre inte har någon ovillkorlig rätt att välja insatser så måste graden av självbestämmande klart framgå i riktlinjerna.

Som det framgår av förslaget är det viktigt att ta i beaktande att om kommunen väljer att tillämpa bestämmelsen måste insatsen vara tillgänglig för alla i kommunen över en viss ålder, exempelvis 80 år. Detta för att inte stå i strid med den så kallade likställighetsprincipen. Även om inte någon påtaglig risk för en överutnyttjad äldreomsorg har konstaterats så står Stockholm för en stor ökning av antalet äldre de närmaste åren. De flesta äldre vill klara sig själva så länge det bara går, men i och med att volymerna är så pass stora så kan valet att tillämpa bestämmelsen ändå bli kostnadsdrivande.

Äldreförvaltningen vill instämma i förslagets betoning av möjligheterna som ges att öka den äldres självbestämmande. Undersökningar påvisar att avsaknad av inflytande och möjlighet att påverka sina livsvillkor har ett negativt inverkan på hälsan. Som en led i att öka den enskildes inflytande över hur och när hemtjänstinsatser utförs, samt att förbättra beställares och utförares samverkan runt den enskilde, pågår ett förändringsarbete inom stadens hemtjänst.

Implementering av detta nya arbetssätt pågår med målet att skapa förutsättningar för en hemtjänst som, inom ramen för de beviljade insatserna och den beställda tiden, är flexibel att möta den enskildes dagsaktuella behov och önskemål om hur och när insatserna ska utföras. I detta sammanhang anser äldreförvaltningen att det nya förslaget ger ytterligare möjligheter att insatserna i äldreomsorgen kan präglas av variation, valfrihet och flexibilitet.

Särskilda boendeformer för äldre

Som det framgår av promemorian så går utvecklingen mot boenden med en permanent personalstyrka som kan tillhandahålla en hög nivå av service och omvårdnad och, genom kvarboendepincipen, även vård- och omsorg livet ut. Mot bakgrund till detta görs det i promemorian bedömningen att det finns behov av ett mellanboende utan krav på kapacitet för omfattande vård och omsorg alla tider på dygnet.

Den föreslagna bestämmelsen kring särskilda boendeformer innebär således att kommunen får befogenhet att erbjuda ett ytterligare boendialternativ för äldre inom ramen för det särskilda boendet. Förslaget syftar till att ge de kommuner, som så önskar, möjlighet att inrätta särskilda boendeformer för äldre som inte behöver omvårdnad dygnet runt men där kvarboende i ordinärt boende inte längre upplevs som tryggt.

Äldreförvaltningen instämmer i promemorians förslag att boendeformer med möjlighet till social gemenskap, gemensamma måltider och aktiviteter behöver tillskapas för äldre. Många gånger handlar ansökningar om bistånd i form av särskilt boende om ett behov ökad trygghet, social samvaro och gemenskap. Dock kan dessa behov få stå tillbaka då behov av vård- och omsorg prioriteras. Som det framgår av förslaget bör de lokala förhållandena avgöra vilka boenden som kommunen ska erbjuda äldre för att skapa trygghet för målgruppen.

I många kommuner finns varken seniorboende eller trygghetsboende. Äldreförvaltningen kan se att förslaget därmed kan tillämpas av kommuner där nybyggnation av boende för äldre på den reguljära bostadsmarknaden är riskfyllt. Som promemorian lyfter fram kan förslaget ge förutsättningarna för detta genom att inrättande av mellanboende/serviceboende sker inom socialnämndens verksamhetsområde. Det leder troligen till att inriktningen kan behållas över tid.

Inom Stockholms stad finns både seniorboenden och trygghetsboenden i det kommunala fastighetsbolagets Micasas regi. Dessa boenden är före detta servicehus, dvs tidigare särskilt boende, och idag utgör de bostäder inom det ordinarie bostadsbeståndet för äldre. I dessa fastigheter finns möjligheter till social samvaro och gemensamma måltider. För stadens trygghetsboenden pågår ett utvecklingsarbete med fokus på aktivitet och gemenskap med ett uppdrag att arbeta förebyggande.

Inom staden finns även ett antal servicehus. Sett till den fysiska utformningen är stadens servicehus mindre lämpliga för personer med omfattande vård- och omsorgsbehov. Äldreförvaltningen kan se att dessa skulle vara mer lämpade i enlighet med promemorians förslag om ett

”särskilt boende med stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service för personer som inte behöver omvårdnad dygnet runt”. Det ska då inte heller omfattas av kommunens hälso- och sjukvårdsansvar och socialtjänstförordningens regler om bemanning dygnet runt.

I och med att det fortfarande föreslås vara en särskild boendeform så kvarstår dock behovsutredningen för den enskilde som ansöker om boende. Denna boendeform bör som förvaltningen ser det vara ett boendialternativ inom den ordinarie bostadsmarknaden. Den väg som staden valt med omvandling av servicehus till senior- och trygghetsbostäder förenklar för den enskilde att själv välja tillfälle att byta sitt boende.

I promemorian lyfts frågan om vad som sker när behoven av vård- och omsorg ökar inom det tänkta mellanboendet. Även här kommer kvarboendepincipen att gälla och en kapacitet för mera omfattande behov behöver ändå finnas. Denna situation finns idag på servicehusen och sett ur ett ekonomiskt perspektiv blir det svårt att erbjuda någon utan omfattande behov en ledig plats där. Äldreförvaltningen anser att frågan är problematisk och ser gärna en diskussion kring kvarboendepincipen i termer av att kunna flytta dit där behoven bättre kan tillgodoses. För det krävs en tydlighet från kommunens sida vad de olika boendeformerna kan erbjuda så att förväntningarna från den enskilde och anhöriga blir rätt ställda.

I promemorian har möjligheten att införa en så kallad äldreboendegaranti setts över. Promemorian stödjer inte att personer över en viss ålder med behov av hemtjänst skulle ges en absolut rätt att kunna välja att flytta till ett särskilt boende för äldre. I likhet med detta resonemang ser förvaltningen svårigheter med att motivera att ålder blir en på förhand given rätt till särskilt boende samtidigt som en yngre person med omfattande behov skulle kunna råka ut för att få vänta på att få flytta till särskilt boende.

Äldreförvaltningen anser därför inte att en äldreboendegaranti är rätt väg att prioritera sökande till en form av särskilt boende även om boendet vänder sig till personer med enbart hemtjänstinsatser. Även av den anledningen bör boendeformen som förvaltningen ser det vara ett boendialternativ inom den ordinarie bostadsmarknaden.

Sammanfattningsvis vill äldreförvaltningen poängtera vikten av att boenden med möjlighet till social gemenskap, gemensamma måltider och aktiviteter för äldre tillskapas. Däremot är förvaltningen tveksam till att begreppet särskilt boende, där ansökan, behovsutredning och

beslut enligt socialtjänstlagen krävs, utvidgas med en boendeform för personer med enbart behov av stöd och service.

Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Jämställdhetsanalys

I likhet med vad som framgår av promemorian så bedömer förvaltningen att förslagen kan leda till ett minskat behov av insatser från anhöriga. Detta kan ha större betydelse för kvinnor eftersom de oftare än män påverkas negativt av att utföra anhänginsatser, exempelvis genom att välja att minska sin arbetstid eller sluta arbeta helt. Förslaget kan således leda till flera positiva konsekvenser, inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv. Förslagen ger sammanfattningsvis möjlighet för kommunen att erbjuda äldre kvinnor och män insatser på ett enklare sätt vilket har positiva effekter för båda könen.

Bilaga

Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre – Socialdepartementet (DS 2017:12) – remiss från kommunstyrelsen (dnr 110-665-2017)

Socialdepartementet

STOCKHOLMS STAD Kommunstyrelsen Registraturet	
Ink.	2017 -04- 07
Dnr.	110-665/2017
Till:	RJU

Remittering av promemorian Ds 2017:12 Om förenklat
beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre

Remissinstanser

- 1 Justitieombudsmannen
- 2 Kammarrätten i Stockholm
- 3 Förvaltningsrätten i Härnösand
- 4 Socialstyrelsen
- 5 Inspektionen för vård och omsorg
- 6 Myndigheten för vård och omsorgsanalys
- 7 Diskrimineringsombudsmannen
- 8 Myndigheten för delaktighet
- 9 Statskontoret
- 10 Konkurrensverket
- 11 Upphandlingsmyndigheten
- 12 Skatteverket
- 13 Boverket
- 14 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd
- 15 Avesta kommun
- 16 Bromölla kommun
- 17 Dorotea kommun
- 18 Enköpings kommun
- 19 Flens kommun

- 20 Göteborgs kommun
- 21 Kalmar kommun
- 22 Kils kommun
- 23 Kävlinge kommun
- 24 Linköpings kommun
- 25 Lunds kommun
- 26 Malmö kommun
- 27 Melleruds kommun
- 28 Mullsjö kommun
- 29 Mönsterås kommun
- 30 Nora kommun
- 31 Norbergs kommun
- 32 Norrtälje kommun
- 33 Partille kommun
- 34 Skellefteå kommun
- 35 Stockholms kommun
- 36 Storumans kommun
- 37 Sundsvalls kommun
- 38 Sunne kommun
- 39 Tanums kommun
- 40 Torsby kommun
- 41 Trelleborgs kommun
- 42 Töreboda kommun
- 43 Vansbro kommun
- 44 Värmdö kommun
- 45 Åstorps kommun
- 46 Örkelljunga kommun
- 47 Örnköldsviks kommun
- 48 Östhammars kommun
- 49 Blekinge läns landsting

- 50 Norrbottens läns landsting
- 51 Skåne läns landsting
- 52 Uppsala läns landsting
- 53 Västra Götalands läns landsting
- 54 Stockholms universitet, Institutionen för socialt arbete
- 55 Linköpings universitet, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier
- 56 Sveriges Kommuner och Landsting
- 57 Föreningen Sveriges Socialchefer
- 58 SACO
- 59 Vision
- 60 Kommunal
- 61 Vårdföretagarna
- 62 Pensionärernas riksorganisation
- 63 SPF seniorena
- 64 SKPF pensionärerna
- 65 Riksförbundet pensionärs gemenskap

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast **fredagen den 30 juni 2017**. Vi vill att ni enbart skickar dem i elektronisk form och då både i word- och pdf-format. Remissvaren ska skickas till följande e-postadresser:

s.registrator@regeringskansliet.se och s.fst@regeringskansliet.se

I remissvaret ska Socialdepartementets diarienummer S2017/02007/FST anges.

Frågor under remisstiden besvaras av Emelie Lindahl, Socialdepartementet, Enheten för familj och sociala tjänster, telefon 08-405 59 58, eller Emelie.Lindahl@regeringskansliet.se

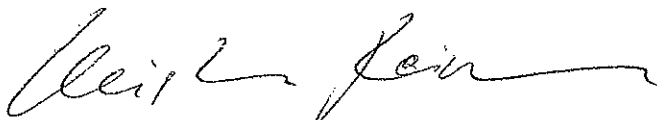
I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Remissinstanserna kan utan kostnad få ytterligare högst 3 exemplar av promemorian. Exemplaren beställs hos Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, fax 08-598 191 91, e-post kundservice@wolterskluwer.se. Ange vid beställning att exemplaren är avsedda för remissändamål.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Kristina Reinholdsson
Ämnesråd

Kopia till

Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm

Ds 2017:12

Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre

REGERINGSKANSLIET

Socialdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Wolters Kluwers kundservice.
Beställningsadress: Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@wolterskluwer.se
Webbplats: wolterskluwer.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Wolters Kluwer Sverige AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2017

ISBN 978-91-38-24595-8

ISSN 0284-6012

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Författningsförslag	5
2.1	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).....	5
3	Uppdraget	7
4	Bakgrund	9
4.1	Beslut om stöd, boende och service till äldre	9
4.2	Det rättsliga läget för socialnämndens handläggning och beslut	12
4.3	Särskilda boendeformer för äldre.....	18
4.4	De äldre och bostadsmarknaden	23
5	Äldreomsorgen	25
5.1	Inriktningen	25
5.2	Uppföljningar och forskningsstudier	28
5.3	Behovsbedömning av äldreomsorg i de övriga nordiska länderna	54
6	Överväganden och förslag	57
6.1	Förändringsbehov	57
6.2	Allmänna överväganden.....	60

6.3	Nya bestämmelser i socialtjänstlagen.....	64
7	Konsekvenser	89
8	Författningskommentar	93
8.1	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	93
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2015:72.....	97

1 Sammanfattning

Promemorian Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre har utarbetats inom Socialdepartementet. I promemorian föreslås nya bestämmelser införas i socialtjänstlagen (2001:453).

Enligt gällande regler ska ett ärende utredas och en bedömning av behov göras innan beslut om att bevilja viss insats kan fattas. Den ordningen uppfattas i vissa fall som onödigt byråkratisk och den kan även vara svår att förstå för enskilda personer. Kommunerna föreslås få befogenhet att under vissa förutsättningar kunna bevilja äldre personer vissa insatser inom äldreomsorgen utan föregående individuell biståndsprövning. Syftet med de föreslagna reglerna är att ge de kommuner som så önskar möjlighet att bevilja äldre kvinnor och män insatser inom äldreomsorg på ett enklare sätt och med större utrymme för självbestämmande.

Enligt gällande regler ska kommunerna inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor i behov av särskilt stöd. I princip gäller att samtliga platser inom särskilda boendeformer för äldre ska ha samma kapacitet. Detta har lett till att personer som inte behöver dygnet runt omvårdnad har fått allt svårare att få plats på särskilt boende. Kvarboendet har av bl.a. ekonomiska och organisatoriska skäl kommit att prioriteras även när den enskilde önskar flytta till ett tryggare boende. Kommunerna föreslås få befogenhet att inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service. Förslaget syftar till att ge de kommuner som så önskar möjlighet att inrätta särskilda boendeformer för äldre som inte behöver omvårdnad dygnet runt.

De föreslagna bestämmelserna är inte tvingande utan ger kommunerna nya möjligheter att organisera och styra sin äldreomsorg. Kommunerna kan välja att erbjuda tjänster som till om-

fattning och därmed kostnad är fördefinierade till en specifik målgrupp av äldre personer över en viss ålder. Tidiga insatser som är lätt tillgängliga kan medföra att behov av mer omfattande insatser kan skjutas fram. Ett minskat fokus på utredande förväntas leda till minskad administration och möjlighet att öka fokus på uppföljning och kvalitet.

Kommunerna kan också välja att erbjuda dem som behöver äldreomsorg att flytta till ett särskilt boende för stöd, hjälp och annan lättåtkomlig service. Det är en insats som kan leda till att kommunen får en effektivare äldreomsorg.

De äldre får där de föreslagna bestämmelserna tillämpas en mer lätt tillgänglig äldreomsorg och mer att själva bestämma över i fråga om vad, hur och när deras service och hjälp ska utföras. De äldre som kan erbjudas plats på ett särskilt boende enligt den föreslagna nya bestämmelsen får möjlighet till ett boende som kan upplevas som tryggare. Fler boenden medför också möjlighet till ökad mångfald.